

Foto: Bengt A Lundberg / Riksantikvarieämbetet

Gästhuset som blev en turistattraktion

Brahehus är kanske bara en ruin du sett när du åkt E4:an mot Stockholm, men om du stannar till får du chansen att uppleva slottet med 1600-talets coolaste läge. Möt gästhuset som blev en turistattraktion.

När jag besökte Brahehus slogs jag av utsikten. En klar dag syns Bankeryd i den södra horisonten, Hjo åt nordväst och Ombergs siluett åt norr. Vill man ge sin fru ett riktigt flott pensionärsboende är platsen väl vald. Så måste Per Brahe den yngre ha tänkt när han 1637 påbörjade bygget av Brahehus. Han skulle ge det till sin fru, Kristina Katarina Stenbock som änkesäte. Hon var född på Drottningholms kungsgård och var van vid att bo tjustigt vid vattnet. Men Brahehus läge, 180 meter över Vättern slår det mesta. Nu hann hon inte inta sitt palats, för hon dog 1650 innan det var klart i mitten på 1650-talet. Istället fick det bli gästhus.

Per Brahe den yngre var en mäktig man. Han var greve, överste och riksdrots, ungefär som dagens justitieminister. Han ägde mer mark än någon annan person i Sverige på den tiden och måste ha varit mycket rik. Så förmodligen var det många förnäma gäster som fick skydd bakom de tjocka stenväggarna som idag bara är ruiner. Jag föreställer mig ett myllrande liv kring slottet, där många människor måste ha bott, för att kunna ta hand om gästerna.

När jag nu, 370 år senare, står och tittar ut över landskapet, tänker jag att det måste ha varit slitsamt att bygga slottet. Det består bland annat av Vättern Sandsten som måste ha transporterats uppför branten. Att vara byggarbetare på den här tiden kan inte ha varit lätt. Samtidigt måste Per Brahe den yngre ha bidragit till många jobb eftersom han också grundade Gränna. Det är inte svårt att förstå varför han älskade den här platsen.

Karl den XI verkar inte ha varit lika förtjust, för när Per Brahe den yngre dog 1680, då drog kungen in grevskapet till kronan och tömde Brahehus på inredning. 1708 började det brinna i Uppgränna som ligger strax norr om Gränna och elden spred sig allt fortare uppför berget och slukade Brahehus.

Idag är Brahehus en ruin. Det forna slottet har förlorat sin glans, men läget är fortfarande perfekt. Vätterleden är Sveriges högst belägna motorväg, 270 meter över havet och Brahehus är ett välbesökt turistmål. En vacker dag sitter det många grupper och äter picknick på bergets topp och ser ut över landskapet. Barn leker riddare i borgen och vuxna försöker förstå vad de olika rummen använts till. Det underbara läget och den spännande ruinen gör det lätt att förstå 1600-talets människor. De ville också leva flott i snygga hus med vacker utsikt, precis som vi.

Källor:

<https://sv.wikipedia.org/wiki/Brahehus>

https://sv.wikipedia.org/wiki/Per_Brahe_den_yngre

<https://sv.wikipedia.org/wiki/Drots>

Foto:Bengt A Lundberg / Riksantikvarieämbetet och Meija Athlei

Text: Meija Athlei